

ut dormitionem accipiant membra ista aliquantum, et resurgant tempore suo omnes. Si et Dominus tunc vellet resurgere, non esset in quem crederemus. Ideo voluit primitias dormientium liberare¹ Deo in se ipso, ut cum in illo videres quod redditum est, in te sperares quod donandum est. Erit omnis populus Dei æquatus Angelis et sociatus. Nemo ergo vobis dicat, fratres : Credunt stulti Christiani quia caro resurget : quis resurgit ? aut quis resurrexit ? aut quis huc inde venit ab inferis, et dixit vobis ? Christus inde venit : o miser, o cor humanum perversum et præposterum. Si avus ipsius resurgeret, crederet illi : Dominus mundi resurrexit, et non vult credere.

VII. Tenete itaque, fratres mei, veram, germanam, catholicam fidem. Filius æqualis est Patri, donum Dei Spiritus sanctus æqualis est Patri, et ideo Pater et Filius et Spiritus sanctus unus Deus, non tres dii : non gradibus sibi adjecti, sed majestate adunati, et unus Deus. Sed Filius tamen propter nos : « Verbum caro factum est et » habitavit in nobis. Nam rapinam arbitratus est esse » æqualis Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi » accipiens, et habitu inventus ut homo. » Et ut noveritis, fratres, quia vere Trinitas ista æqualis est, et non est dictum quia « Pater major me est, » nisi propter carnem, quam suscepit Dominus : quare de Spiritu sancto nunquam dictum est : Minor est, nisi quia ipse non suscepit carnem ? Videte quid dixi : perscrutamini omnes Scripturas, levate omnes paginas, legite omnes versus ; nunquam invenietis quia Spiritus sanctus minor sit quam Deus. Ille ergo dictus est minor, qui propter nos factus est minor, ut per illum nos efficeremur majores.

¹ Forte libare.

SERMO CCLXV¹.*De Ascensione Domini, V.*

I. SOLEMNITATE diei hujus admonemus scientes, instruimus negligentes. Ascensum Domini in cœlum hodie solemniter celebramus. Dominus enim Salvator noster, posito corpore, et recepto corpore, posteaquam resurrexit a mortuis, exhibuit se Discipulis viventem, quem desperaverant morientem. Posteaquam se reddidit oculis intuendum, manibus contrectandum, ædificans fidem, exhibendo veritatem ; quoniam parum fuit humanæ fragilitati et infirmæ trepidationi tam magnum miraculum uno die exhibere, et inde subtrahere ; conversatus est cum eis in terra, sicut audivimus cum liber Actuum Apostolorum legeretur, conversatus est cum eis in terra quadraginta diebus, intrans et exiens, manducans et bibens² : ut exhiberet veritatem, non quod haberet necessitatem. Ipso ergo quadragesimo die, quem hodie celebramus, eis videntibus, et videndo deducentibus, ascendit in cœlum.

II. Tunc ergo posteaquam id quod videbant ascendere mirabantur, sursum tamen ire gaudebant ; capitis enim præcessio, spes membrorum est ; audierunt et angelicam vocem : « Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum ? » Hic Jesus sic veniet, quemadmodum vidistis eum eun-

¹ Alias 6 inter additos a Parisiensibus. — ² Act. 1, 3.

» tem in caelum¹. » Quid est, « Sic veniet? » In ea forma veniet : ut impleatur quod scriptum est : « Videbunt » in quem pupugerunt². Sic veniet. » Ad homines veniet, homo veniet ; sed Deus homo veniet. Veniet verus homo et Deus, ut faciat homines deos. Ascendit iudex caeli, sonuit praeco caeli. Bonam causam habeamus, ut futurum iudicium non timeamus. Ascendit enim : viderunt qui nobis nuntiaverunt. Qui non viderunt, crediderunt : alii non credentes irriserunt³. « Non enim omnium » est fides⁴. » Et quia « Non omnium est fides, et novit » Dominus qui sunt ejus⁵; » qui disceptamus quod ascendit in caelum Deus? Miremur potius quia descendit in infernum Deus. Mortem Christi miremur, resurrectionem vero laudemus potius quam miremur. Perditio nostra, peccatum nostrum : sanguis Christi, pretium nostrum. Resurrectio Christi, spes nostra : adventus Christi, res nostra. Ille ergo qui est ad dexteram Patris, expectandus est donec veniat. Dicat anima nostra sitiens illi : Quando veniet? Et, « Sitivit anima mea ad Deum vivum⁶. » Quando veniet? Veniet : sed quando veniet? Optas ut veniat : utinam paratum te inveniat.

III. Verumtamen ne putemus nos solos habere hoc desiderium de Domino nostro, ut dicamus : Quando veniet? Habuerunt hoc desiderium et Discipuli ejus. Si possem vobis dicere inhiantibus, expectantibus, suspensis, nosse cupientibus, quando veniat Dominus Deus noster, si possem vobis dicere, qualis vobis viderer? Sed si hoc ex me non vos speratis audire posse ; qui si speratis, desipitis : ipsum certe Dominum Jesum Christum, in corpore praesentem, viventem, loquentem, si ante oculos ves-

¹ Act. I, 11. — ² Zach. xv, 10. — ³ Cod. Cass. vii : Alii videntes irriserunt. Non enim de tali facto quod ascendit in caelum omnium est fides. — ⁴ 2 Thess. iii, 2. — ⁵ 2 Tim. ii, 19. — ⁶ Psal. xli, 3.

tros et ante manus vestras haberetis, scio quia praesto isto desiderio interrogaretis, et diceretis ei : Domine, quando venturus es? Discipuli ipsi Dominum Jesum Christum praesentem interrogaverunt. Non potestis interrogare quod interrogaverunt, audite quod audierunt. Etenim illi tunc erant, nos nondum eramus : quibus tamen si credamus, et nobis interrogaverunt, et nobis audierunt. Ergo Discipuli Christi deducturi aspectu ascensurum Christum interrogaverunt, et dixerunt ei : « Domine, si hoc tempore praesentaberis¹? » Cui dicebant? Quem praesentem videbant. « Si » hoc tempore praesentaberis? » Et quid est illud? Nonne praesentem videbant? nonne praesentem audiebant? nonne praesentem etiam tangebant? Quid est hoc, « Si hoc tempore praesentaberis? » nisi quia noverant praesentia Christi futurum iudicium, ut videretur a suis et ab alienis? Nam quando resurrexit, non est visus nisi a suis. Hoc ergo sciebant, et fide retinebant, futurum esse tempus quando iudicatus iudicaret, quando reprobatus probaret et reprobareret; quando conspicuus utrique hominum generi alios poneret ad dexteram, alios ad sinistram, diciturus quod utrique audirent, oblaturus quod non utrique acciperent, comminaturus quod non utrique pertimescerent. Sciebant futurum; sed quando quaerebant. « Si hoc » tempore praesentaberis? » Non utique nobis; nam et modo videmus te : sed praesentaberis etiam his, qui non crediderunt in te. « Si hoc tempore praesentaberis, dic » nobis, et quando regnum Israel? » Hoc quaesierunt, « Si hoc tempore praesentaberis, et quando regnum Israel? » Quod regnum? De quo dicimus : « Veniat regnum tuum². » Quod regnum? de quo audituri sunt ad dexteram positi : « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mun-

¹ Act. I, 6. — ² Matth. vi, 10.

» di¹. » Quando dicturus est etiam sinistris : « Ite in ig-
 » nem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus². »
 Terribilis vox, tremenda vox; sed, « In memoria æterna
 » erit justus, ab auditu malo non timebit³. » Istitis hoc,
 illis illud : in utroque verax, quia in utroque justus.

IV. Sed quod quærebant, si audierunt, audiamus : si
 non audierunt, quod audierunt teneamus; et⁴ quod ven-
 turum est, non timeamus. « Domine, si hoc tempore præ-
 » sentarebis? » Et nos æstimantes nos præsentem videre
 Dominum in corpore constitutum, dicamus illi : « Domine,
 » si hoc tempore præsentaberis, et quando regnum Israël². »
 Quando regnum tuorum, quando regnum humilium,
 quandiu typhus superborum? Certe hoc est quod quære-
 batis, hoc est quod audire desiderabatis. Videamus quid
 responderit. Non dedignentur audire agni, quod audierunt
 arietes. Audiamus quid dixit ipse Dominus. Quibus? Pe-
 tro, Joanni, Andreae, Jacobo, cæteris tantis et talibus, tam
 dignis : sed quos invenit indignos, et fecit dignos. Quid eis
 respondit dicentibus : « Si hoc tempore præsentaberis, et
 » quando regnum Israël? Non est vestrum scire tempora,
 » quæ Pater posuit in sua potestate³. » Quid est hoc? Di-
 citur Petro : « Non est vestrum, » et dicis tu : Meum est?
 « Non est vestrum scire tempora, quæ Pater posuit in sua
 » potestate. » Quod creditis, bene creditis : quia venturum
 est. Quando venturum sit, quid ad te? Quando venerit,
 præpara te. « Non est vestrum scire tempora, quæ Pater
 » posuit in sua potestate. » Curiositas abscedat, pietas suc-
 cedat. Quid ad te quando veniet? Sic vive, quasi hodie
 venturum sit; et non timebis, cum venerit.

V. Videte autem ordinem et disciplinam magistri boni,
 magistri singularis, magistri solius. Non dixit quod inter-

¹ Matth. xxv, 34. — ² Ibid. 41. — ³ Psal. cxl, 7. — ⁴ Forte ut. —
⁵ Act. 1, 6. — ⁶ Ibid. 7.

rogaverunt, et dixit quod non interrogaverunt. Sciebat
 enim quod interrogaverunt non eis expedire ut nossent :
 quod autem sciebat eis expedire, etiam non eis interrogan-
 tibus dixit. « Non est vestrum scire, inquit, tempora. » Quo
 tibi tempora? Hoc agitur ut evadas tempora, et quæris
 tempora. « Non est vestrum scire tempora, quæ Pater po-
 » suit in sua potestate. » Et quasi diceretur ei : Et quid est
 nostrum? Modo audiamus quid ad nos maxime pertineat,
 modo audiamus. Quæsitum est quod non oporteat dici :
 sed dictum est quod oporteat audiri. « Non est vestrum
 » scire tempora, quæ Pater posuit in sua potestate. » Sed
 quid est vestrum scire?

VI. « Sed accipietis virtutem Spiritus sancti superve-
 » nientem in vos, et eritis mihi testes, » Ubi? « In Jerusa-
 » lem. » Consequens erat ut hoc audiremus : his enim
 verbis Ecclesia prædicatur, Ecclesia commendatur, unitas
 annuntiatur, divisio accusatur. Apostolis dictum est : « Et
 » eritis mihi testes. » Fidelibus dicitur, vasis Dei dicitur,
 vasis misericordiæ dicitur : « Eritis mihi testes. » Ubi? « In
 » Jerusalem, » ubi occisus sum : « Et in tota Judæa et Sa-
 » maria, et usque in fines terræ¹. » Ecce quod audite, ecce
 quod tenete. Sponsa estote, et sponsum securi expectate.
 Sponsa Ecclesia est. Ubi futura prædicata est, quam illi
 testes annuntiarent; ubi futura prædicata est? Multi enim
 dicturi sunt : Ecce hic est. Audirem, si non et alius dice-
 ret : Ecce hic est. Quid tu dicis? Ecce hic est. Jam ibam :
 sed revocat alius simili voce : Ecce hic est. Tu ex una
 parte : Ecce hic est, alius ex parte alia : Ecce hic est. Do-
 minum interrogemus, Dominum interpellemus. Sileant
 partes, totum audiamus. Dicit unus ex uno angulo : Ecce
 hic est, alius ex alio angulo : Non, sed ecce hic est. Tu
 Domine dic : tu assere quam redemisti, ostende quam di-

¹ Act. 1, 8.

lexisti. Ad nuptias tuas invitati sumus, ostende sponsam tuam, ne vota tua litigando turbemus. Dicit plane, ostendit plane: non deserit inquirentes, non amat litigantes. Dicit discipulis suis, et non quærentibus, dicit; quia contententibus contradicit. Et ideo fortasse hoc ab Apostolis nondum quærebatur, quia grex Christi nondum a latronibus dividebatur. Nos experti dolores divisionis, studiose coagulum quæramus unitatis. Apostoli quærent tempus iudicii, et Dominus respondet locum Ecclesiæ. Non respondit quod quæsierunt, sed nostros prævidebat dolores. « Eritis, inquit, mihi testes in Jerusalem. » Parum est. Non pro hoc tantum pretium dedisti, ut hoc solum emereres. « In Jerusalem. » Dic adhuc: « Et usque in fines terræ. » Venisti ad fines: quare contentiones non finis? Nemo mihi dicat jam: Ecce hic est: Non, sed ecce hic. Sileat humana præsumptio, audiatur divina prædicatio, teneatur vera promissio: « In Jerusalem, et in tota Judæa et Samaria, et usque in fines terræ. » His dictis: « Nubes suscepit eum. » Jam non opus erat, ut aliquid adderetur, ne aliunde cogitaretur.

VII. Fratres, pro magno audiri solent verba novissima parentis ituri in sepulcrum, et contemnuntur Domini verba novissima ascendentis in cælum? Existimemus Dominum nostrum testamentum scripsisse, et in testamento suo novissima verba posuisse. Prævidit enim malorum filiorum futura litigia, prævidit homines partes sibi conantes facere de possessione aliena. Quare enim non dividant, quod non emerunt? Quare non concidant, pro quo pretium non dederunt? Sed ille tunicam desuper textam nusquam consutilem dividi noluit: sorte provenit. In illa veste unitas commendata est, in illa veste charitas prædicata est¹, ipsa est desuper texta. De terra est cupiditas, desuper charitas.

¹ Joan. xix, 23.

Agite, fratres: testamentum scripsit Dominus, novissima verba posuit. Videte, obsecro vos, et moveat vos, quomodo et nos, moveat, si fieri potest.

VIII. Duæ sunt glorificationes secundum suscepti hominis formam: una, qua surrexit a mortuis tertio die; alia, qua ascendit in cælum ante oculos Discipulorum suorum. Duæ sunt istæ, quæ commendantur, glorificationes ejus jam factæ. Restat una et ipsa in conspectu hominum, cum se iudicio præsentabit. De Spiritu sancto hoc erat dictum per Joannem evangelistam: « Spiritus autem nondum fuerat datus, quia Jesus nondum erat glorificatus¹. » Spiritus autem nondum fuerat datus: quare nondum fuerat datus? « Quia Jesus nondum erat glorificatus. » Expectabatur ergo, ut glorificato Jesu daretur Spiritus. Meritoque bis glorificatus, resurgendo et ascendendo, bis dedit Spiritum. Unum dedit, et unus dedit, unitati dedit, et tamen bis dedit. Primo posteaquam resurrexit, dixit Discipulis suis: « Accipite Spiritum sanctum². » Et insufflavit in faciem eorum. Habes semel. Deinde promittit adhuc se missurum Spiritum sanctum, et dicit: « Accipietis virtutem Spiritus sancti supervenientem in vos³. » Et alio loco: « In civitate sedete: ego enim impleam promissionem Patris, quam audistis, inquit, ex ore meo⁴. » Posteaquam ascendit, decem diebus ibi factis misit Spiritum sanctum: ipse est sollemnis futurus Pentecostes.

IX. Videte, fratres mei. Quærat a me aliquis, quare bis dedit Spiritum sanctum? Multi multa dixerunt, et sicut homines quæsierunt: et aliquid dixerunt quod non est contra fidem; alius hoc, alius illud, utrumque quod non excederet regulam veritatis. Si dicam me scire, quare bis dederit, mentiar vobis. Nescio. Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est: qui se negat scire quod scit, ingra-

¹ Joan. vii, 39. — ² Id. xx, 22. — ³ Act. i, 8. — ⁴ Luc. xxiv, 49.

tus est. Ergo fateor vobis, quare bis dedit Dominus Spiritum sanctum, adhuc quæro : ad aliquid certius pervenire cupio. Adjuvet me Dominus orantibus vobis, ut quod donare dignatur, et vobis non taceatur. Ergo nescio. Quid tamen existimem nondum sciens, nondum pro certo tenens, sicut certissimum teneo dedisse; quid ergo existimem, non tacebo¹. Si hoc est, confirmet Dominus : si aliud est quod verius appareat, donet Dominus. Ergo arbitror, sed arbitror, ideo bis datum esse Spiritum sanctum, ut commendarentur duo præcepta charitatis. Duo sunt enim præcepta, et una est charitas : « Diliges Dominum Deum tuum ex toto » corde tuo, et ex totâ anima tua; » et : « Diliges proximum » tuum tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota » Lex pendet et Prophetæ². » Una charitas, et duo præcepta : unus Spiritus, et duo data. Non enim alius datus est prius, et alius datus est postea : quia non alia charitas diligit proximum, quam illa quæ diligit Deum. Non ergo alia charitas est. Qua charitate proximum, ipsa charitate diligimus et Deum. Sed quia aliud est Deus, aliud proximus; una charitate diliguntur, non sunt tamen unum qui diliguntur : quia ergo magna est primitus commendanda dilectio Dei, secunda dilectio proximi; a secunda autem incipitur, ut ad primam perveniatur : « Si enim fratrem » quem vides non diligis, Deum quem non vides quomodo » diligere poteris³? » ideo forte informans nos ad dilectionem proximi, dedit in terra conspicuus et proximis proximus Spiritum sanctum, insufflando in faciem eorum⁴; et ab hac maxime charitate quæ in cœlis est, de cœlo misit Spiritum sanctum. Spiritum sanctum accipe in terra, et diligis fratrem : accipe de cœlo, et diligis Deum. Quia et

¹ Florus ad Rom. v. — ² Matth. xxii, 37, 38. — ³ I Joan. iv, 20. — ⁴ Cod. Cass. vii : Ut ab hac charitate proximi proficiamus ad ejus charitatem qui in cœlis est; et ab hac, etc.

in terra quod accepisti, de cœlo est. In terra Christus dedit, sed de cœlo est quod dedit. Ille enim dedit, qui de cœlo descendit. Hic invenit cui daret, sed inde attulit quod daret.

X. Quid est ergo, fratres? An forte commemoro et hoc, quomodo charitas ad Spiritum sanctum pertineat? Paulum audite : « Non solum autem, inquit, sed et gloriamur in » tribulationibus, scientes quia tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio vero spem; spes » autem non confundit : quia charitas Dei diffusa est in » cordibus nostris¹. » Unde charitas Dei diffusa est in cordibus nostris? Unde? Quid tibi dabis? Quid quasi de tuo præsumebas? « Quid enim habes, quod non accepisti? » Ergo unde, nisi quod sequitur : « Per Spiritum sanctum » qui datus est nobis? »

XI. Charitas ista non tenetur, nisi in unitate Ecclesiæ. Non illam habent divisores, sicut dicit apostolus Judas : « Hi sunt qui se ipsos segregant, animales, Spiritum non » habentes. Qui se ipsos segregant² : » quare segregant? « Quia animales, Spiritum non habentes. » Ideo defluunt, quia coagulum non habent charitatis. Ipsa charitate plena est gallina illa propter pullos infirmata³; cum pullis humilians vocem suam, extendens alas suas : « Quoties, » inquit, volui colligere filios tuos⁴? » Colligere, non dividere⁵. « Quia habeo, inquit, alias oves, quæ non sunt » de hoc ovili : oportet me et ipsas adducere, ut sit unus » grex et unus pastor⁶. » Merito non audivit fratrem contra fratrem interpellantem, et dicentem : « Domine, dic »

¹ Rom. v, 3-5. — ² I Cor. iv, 7. — ³ Jud. 1, 19. — ⁴ Cod. Cass. vii : Congregat nos ipsa charitate plena gallina illa propter pullos infirmata. — ⁵ Matth. xxiii, 37. — ⁶ Cod. Cass. vii, fol. 254 : Colligere, non dividere. Qui enim extra colligit, dividit, et qui mecum, inquit, non colligit, spargit. Colligere, non dividere. Quia, etc. — ⁷ Joan. x, 16.

» fratri meo dividat mecum hæreditatem¹. Domine, inquit,
 » die fratri meo. » Quid? « Dividat mecum hæreditatem. »
 Et Dominus: « Dic homo. » Quare enim vis dividere, nisi
 quia homo? Cum enim dicit alius: « Ego sum Pauli; alius
 » autem: Ego Apollo: nonne homines estis? Dic homo:
 » Quis constituit me divisorem hæreditatis inter vos². »
 Colligere veni, non dividere. « Ideo, inquit, dico vobis
 » cavete ab omni cupiditate³. » Cupiditas enim cupit di-
 videre, sicut charitas colligere. Quid est autem: « Cavete
 » ab omni cupiditate, » nisi, implemini charitate? Nos
 charitatem pro captu nostro habentes interpellamus Do-
 minum contra fratrem, sicut et ille contra fratrem: sed
 non hac voce, non hac postulatione. Ille enim dixit: « Do-
 » mine, die fratri meo dividat mecum hæreditatem. » Nos
 dicimus: Domine, die fratri meo teneat mecum hæredi-
 tatem.

XII. Videte ergo, fratres, quid maxime diligatis, quid
 fortiter teneatis. Glorificatus Dominus resurgendo, com-
 mendat Ecclesiam: glorificandus ascendendo, commendat
 Ecclesiam: Spiritum sanctum mittens de cœlis commen-
 dat Ecclesiam. Resurgens enim, quid dicit Discipulis suis?
 « Hæc dicebam vobis, cum adhuc essem apud vos, quia
 » oportebat impleri omnia quæ scripta sunt in Lege et
 » Prophetis et Psalmis de me. Et tunc aperuit illis sensum,
 » ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quoniam sic
 » scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere
 » a mortuis tertio die. » Ubi est Ecclesiæ commendatio?
 « Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam et remissio-
 » nem peccatorum. » Et hoc ubi? « Per omnes gentes, in-
 » cipientibus ab Jerusalem⁴. » Hoc resurrectione glorifi-
 catus. Quid ascensione glorificandus? Quod audistis:

¹ Luc. xii, 13, 14. — ² 1 Cor. iii, 4. — ³ Luc. xii, 15. — ⁴ Id. xxiv, 44-47.

« Eritis mihi testes in Jerusalem, et in tota Judæa et Sa-
 » maria, et usque in fines terræ¹. » Quid ipso adventu
 Spiritus sancti? Venit Spiritus sanctus: quos primum im-
 plevit, linguis omnium gentium loquebantur. Unusquis-
 que homo loquens omnibus linguis, quid aliud significavit,
 quam unitatem in omnibus linguis? Hoc tenentes, in hoc
 firmati, in hoc roborati, in hoc inconcussa charitate de-
 fixi, laudemus pueri Dominum, et dicamus Alleluia. Sed
 in una parte? Et unde? et quo usque? « A solis ortu usque
 » ad occasum laudate nomen Domini². »

SERMO CCLXVI³.

In vigiliis Pentecostes.

De versu Psalmi cxl: *Emendabit me justus, etc.* Contra
 Donatistas.

I. INTER alia divina Eloquia, quæ, cum Psalmus can-
 taretur, audivimus, placet adjuvante Domino istam po-
 tissimum discutere et pertractare sententiam, qua dictum
 est: « Emendabit me justus in misericordia, et arguet me,
 » oleum autem peccatoris non impinguet caput meum⁴. »
 Nonnulli enim crediderunt oleum peccatoris, oleum esse
 hominis: quia « Omnis homo mendax⁵. » Oleum autem
 Christi, quia nullum habuit omnino peccatum, etsi per
 peccatorem ministretur, non est oleum peccatoris. Cum
 tres considerandi animo occurrant, a quo datur, cui da-

¹ Act. i, 8. — ² Psal. cxl, 3. — ³ Alias 5 inter editos ex majoris Car-
 thusiæ MSS. — ⁴ Psal. cxl, 5. — ⁵ Id. cxv, 11.